

ПЛАНУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ШТУЧНИМ ВИГОДОВУВАННЯМ

ПІД ЧАС НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Посібник для фахівців, які приймають рішення, та програмістів, які працюють у сфері готовності до НС та реагування на них

Під час надзвичайних ситуацій забезпечення того, щоб немовлята та діти раннього віку отримували рекомендоване харчування, має вирішальне значення для збереження їхнього здоров'я, розвитку та виживання. Немовлятам, яких не можна годувати грудьми, важливо забезпечити своєчасну та добре розроблену програму штучного вигодовування. Погано кероване поширення заміників грудного молока (ЗГМ) підвищує ризик недоїдання, захворювань і смерті для всіх дітей.

1 Оцініть потребу в підтримці штучного вигодовування та критично проаналізуйте ситуацію

Штучне вигодовування є **крайньою мірою** для немовлят, які не перебувають на грудному вигодовуванні, і його слід застосовувати тільки після швидкого вивчення можливості зіджування молока, релактації, грудного вигодовування здоровою жінкою, крім матері дитини, та донорського жіночого молока.

Вимоги до доступу та ситуація

- Моніторинг **тривожних сигналів*** під час ранньої оцінки потреб, що може викликати необхідність поглибленої оцінки.
- Визначте методи годування немовлят і дітей раннього віку (IYCF), використовуючи оцінку потреб і докритичні дані (включаючи поширеність негрудного вигодовування).
- Перевірте прийнятність та доцільність безпечніших варіантів вигодовування (включаючи донорське грудне молоко та годування жінкою, яка не є матір'ю дитини).
- Перевірте, які системи були створені для забезпечення готовності та оцініть оперативну спроможність для підтримки штучного вигодовування (включаючи фінансування, навчені людські ресурси, ланцюжок поставок, підтримку WASH та наявність палива, води та обладнання для гігієнічного приготування ЗГМ на рівні домогосподарств).

Визначтеся з масштабом підтримки штучного вигодовування

- Визначте вік немовлят, які потребують ЗГМ: віддайте перевагу дітям віком до шести місяців.
- Оцініть тривалість надання ЗГМ: ЗГМ слід надавати до тих пір, поки немовля потребує цього (тобто до моменту відновлення грудного вигодовування до щонайменше 6 місяців).

*Тривожні сигнали, які можуть викликати потребу в поглибленій оцінці

- Високий процент дітей, які не перебувають на грудному вигодовуванні та інших дітей, залежних від ЗГМ.
- Високий ризик пожертв ЗГМ (наприклад, історія пожертв ЗГМ, дзвінки/пропозиції пожертв ЗГМ, неповне введення в дію або виконання законодавства Міжнародного кодексу ВООЗ).
- Запити на отримання підтримки ЗГМ.
- Спалах інфекційного захворювання, для якого рекомендовано тимчасове припинення грудного вигодовування для позитивних випадків (наприклад, Ебола); зверніться до інфографіки «Підтримка дітей, які залежать від штучного вигодовування».
- Велика кількість розлучених немовлят/сиріт, що втратили матір.

2 Розробіть та сплануйте програму управління штучним вигодовуванням

Розробка стандартних операційних процедур

У надзвичайних ситуаціях використання ЗГМ вимагає скоординованого, залежного від ситуації пакету постійного догляду та кваліфікованої підтримки, щоб забезпечити задоволення потреб у харчуванні дітей, яких не годують груддю, та мінімізувати ризики для всіх дітей (включаючи дітей на грудному вигодовуванні) через неналежне використання ЗГМ.

- Розробіть СОГлу тісних консультацій з координаційним органом IYCF-G та ЮНІСЕФ.
- Переконайтеся, що СОГ належним чином розглядає всі елементи програми штучного вигодовування відповідно до OG-IFE.*

Розробка стандартних операційних процедур (СОП) та встановлення ланцюгів постачання в період готовності сприяє своєчасному, ефективному та належному реагуванню.
*Операційне керівництво з годування немовлят та дітей раннього віку під час надзвичайних ситуацій.

Встановіть чіткі критерії прийнятності

Безпечніші альтернативи неможливі

- Зціджене власне грудне молоко матері.
- Відновлення харчування для повернення до грудного вигодовування (релактація).
- Грудне вигодовування жінкою, яка не є матір'ю дитини.
- Донорське жіноче молоко.

ТА

Короткострокова прийнятність

- Мати важко хвора.
- Релактація (з дитячою сумішшю в якості добавки).
- Очікування інших безпечніших альтернатив.
- Збільшення харчування для повернення до виключного грудного вигодовування (УБМ).
- Короткострокове відокремлення.

АБО

Довгострокова прийнятність

- Діти, які не перебували на грудному вигодовуванні до НС.
- Замісне годування при ВІЛ.
- Мати померла або відсутня.
- Рідкісне захворювання.
- Мати відмовилася від дитини.
- Мати – жертва сексуального та гендерного насильства (СГН), яка може бути не готова годувати груддю.

Придатний **віковий діапазон** залежить від практики, що застосовувалась перед надзвичайними ситуаціями, наявних ресурсів, достатності прикорму та державної політики.

Зазначте належні ЗГМ

Належний ЗГМ відповідає вимогам Кодексу якості їжі (Codex Alimentarius) і відповідає положенням Міжнародного кодексу ВООЗ.

	Готова до вживання дитяча суміш	Порошкова дитяча суміш	Пастеризоване/варене цільне тваринне молоко дітей	УНТ молоко	Відновлене випарене молоко	Кисломолочні продукти/йогурт	Молочні суміші для малюків та підрослих
0-5 місяців Пріоритетна група	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✗
6-11 місяців	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗

- Перевагу надають продуктам із загальним маркуванням, а потім комерційним (фірмовим) продуктам.
- Кожен окремий контейнер має бути маркований інформацією, продиктованою Міжнародним кодексом ВООЗ, мовою, зрозумілою кінцевому користувачеві. Якщо етикетка порушує Кодекс, подумайте про перемаркування.

Приблизна кількість ЗГМ

ЗГМ	Середня кількість на дитину 0-5 місяців на день	Середня кількість на дитину 0-5 місяців на місяць
Готова до вживання дитяча суміш	750-800 мл	22.5 л
Порошкова дитяча суміш	116 г	3.5кг або 9 (400г) банок або 4.4 (800г) банок

- Термін придатності товарів повинен становити шість місяців з моменту доставки. **Перевірте термін придатності**
- Готова до вживання дитяча суміш є стерильним продуктом лише до відкриття та потребує охолодження після цього.
- Для дитячих сумішей, готових до вживання, краще використовувати одиниці малого об'єму, щоб запобігти повторному використанню та втрат.

4 Надайте підтримку штучного вигодовування

Визначте підхід до надання ЗГМ

Правильна система розповсюдження ЗГМ **буде залежати від ситуації.**

Ніколи не розповсюджуйте ЗГМ або будь-які молочні продукти шляхом загального чи масового розповсюдження.

У місці розповсюдження не повинно бути реклами ЗГМ (наприклад, демонстрація продуктів або предметів з логотипами компанії).

Варіанти надання включають:

- Розповсюдження повинно здійснюватися **обережно**.
- Будьте уважні до непередбачуваних наслідків надання ЗГМ, таких як продаж продуктів.
- Забезпечте чітке спілкування з **особами, які здійснюють догляд, та громадами**, в тому числі щодо критеріїв прийнятності.
- Переконайтеся, що **служби підтримки грудного вигодовування** вже функціонують.
- Відстежуйте та документуйте досвід та уроки з надання підтримки штучного вигодовування.

- Організації, що фінансують заходи зі штучного вигодовування, повинні забезпечити виконання всіх положень OG-IFE та Кодексу.
- Забезпечте наявність необхідних політик та рекомендацій, які відповідають OG-IFE та Кодексу.
- Див. інфографіку «Підтримка немовлят, які залежать від штучного вигодовування під час надзвичайних ситуацій» для отримання вказівок для працівників на місцях.

3 Безпечне обладнання та послуги

Закупіть обладнання для годування, приготування та зберігання

Необхідне обладнання	Порошкова дитяча суміш	Інші ЗГМ, включаючи готову до вживання дитячу суміш
Чашка і ложка для годування (відкриті, без носика, легко мийться)	Так	Так
Миючий засіб	Так	Так
Паперовий рушник	Так	Так
Мірний пристрій для ЗГМ	Так	Так
Великий контейнер для зберігання	Так	Так
Чиста вода	Так	
Кастриля з кришкою	Так	
Джерело тепла	Так	

Тісно співпрацюйте з сектором WASH. Забезпечте гігієнічне приміщення та засоби для прибирання та готування, включаючи безпечну воду.

Забезпечте служби підтримки

Управління штучним вигодовуванням повинно включати необхідні допоміжні послуги:

- Навчання та практична демонстрація гігієнічного приготування та зберігання ЗГМ та стерилізації обладнання для годування.¹
- Індивідуальні консультації щодо годування немовлят та дітей раннього віку, включаючи прикорм, якщо такі є.
- Моніторинг зросту.
- Доступ до медичних послуг.

¹ Уникайте використання пляшечок для годування через високий ризик забруднення. Якщо матері використовують пляшечки, допоможіть зменшити ризики. Зверніться до розділу 6.23 в OG-IFE.

Забезпечте належні консультації з годування немовлят та дітей раннього віку шляхом навчання та супроводжувального нагляду.

Тісно співпрацюйте з секторами охорони здоров'я, харчування, раннього розвитку дітей, психічного здоров'я та психосоціальної підтримки, WASH, захисту, надання притулку та інших секторів для встановлення шляхів перенаправлення.

Надайте ЗГМ

ЗГМ (наприклад, дитячі суміші) слід закуповувати та підтримувати постачання стільки, скільки відповідно до положень Кодексу. **Не приймайте пожертв.**

ЮНІСЕФ може діяти як постачальник першої інстанції та закуповувати ЗГМ. 2 Постачальники ЗГМ повинні бути визначені згідно з прозорими і чіткими процедурами закупівель (в ідеалі в рамках готовності).

² У гуманітарних ситуаціях, де ЗГМ необхідні і не можуть бути доставлені протягом 48 годин, ЮНІСЕФ зобов'язується діяти як постачальник першої інстанції та може придбати ЗГМ незалежно від того, був здійснений кластер чи ні.

Місцеві та міжнародні закупівлі залежать від:

- Відповідність продукції Кодексу якості їжі (Codex Alimentarius) та Міжнародному кодексу ВООЗ.
- Наявність на складі.
- Вартість.
- Правове регулювання імпорту.
- Мова та маркування.
- Ризик створення нових ринків.